

MUNCH-PETERSEN
DEN BORGERLIGE RET
I HOVEDTRÆK

16. reviderede udgave ved
W. E. v. Eyben, Jørgen Trolle
A. Vinding Kruse

G. E. C. GADS FORLAG

Forord

Da den 15. reviderede udgave af *Munch-Petersens Borgerlige Ret*, som udkom i 1959, er udsolgt, udsendes hermed en ny udgave. Den nye lejelov, den nye forsikringslov og de nye regler om underpant i løsøre har motiveret ændringer i de pågældende afsnit. Den nye børnelov er kommet under bogens trykning, hvorfor § 17 og § 19 er skrevet om under trykningen; andre steder er rettelser ikke foretaget som følge af denne lov. Omskrivningen har medført at siderne 137-38 er blanke. Herudover er der kun sket mindre væsentlige ændringer, de fleste som følge af andre nye love og nye administrative bestemmelser. Sidetallene fra 15. udgave er så vidt muligt bevaret i denne udgave.

Person-, familie- og arveret er ligesom tidligere behandlet af *Jørgen Trolle*, §§ 34, 35, 39, §§ 44-52, § 57, §§ 59-61 af *A. Vinding Kruse*, de øvrige afsnit af *W. E. v. Eyben*. Registrerne er revideret af stud. jur. *Holger Lavesen*.

Juni 1960.

Indholdsfortegnelse

- § 1. *Indledningsbemærkninger om den danske ret i almindelighed* 1-7
Danske lov (1). Andre love og administrative bestemmelser (2). Lovfortolkning (3). Analogi og modsætningsslutning (3). Retspraksis (4). Sædvane (5). Forholdets natur (6). Retsvidenskaben (6). Fremmed ret (6).

Personretten

- § 2. *Fødsel og barndom* 8-11
I. Fosterets retsstilling. Begrebet retsevne 8-9.
II. Børns handleevne 9-11.
Evne til at erhverve rettigheder (9). Erstatningsansvar (9-11). Strafansvar (11). Myndighed (11).
- § 3. *Mindreårighed* 11-19
I. Mindreåriges arbejdsaftaler 11-14.
II. Mindreåriges kontrakter iøvrigt 14-19.
Hovedreglen om formueretlig umyndighed (14). Medkontrahentens adgang til at træde tilbage (14). Tilbagelevering (15). Pengereglen (15). Medkontrahentens og den umyndiges erstatningsansvar (16). Undtagelser fra den formueretlige umyndighed (18). Umyndighedsindsigelsen og ratihabition (19).
- § 4. *Bestyrelsen af de mindreåriges formue* 20-26
A. Overformynderiets bestyrelse 20-21.
B. Værgens bestyrelse 21-26.
1°. Fødte værger (21). 2°. Beskikkede værger (23). 3°. Testamentarisk indsatte værger (23). Betingelser for at være værge (23). Pligt til at være værge (24). Hovedformålet: Godsets bevaring (25). Forbud mod kaution (25). Den umyndiges medvirken (25). Pupilautoriteternes tilsyn (25). Værgens ansvar og regnskabspligt (26). Ad hoc værger (26).
- § 5. *Umyndiggørelse og lavværgemål* 26-32
I. Umyndiggørelse 26-30.
A. Betingelser for umyndiggørelse 26-28.

VIII

- B. Umyndiggørelsens retsvirkninger 28-30.
Tinglysning af umyndiggørelse (28). Særlig personlig umyndiggørelse (29). Beskikkelse af værge (30). Værgens stilling (30). Ophævelse af umyndiggørelse (30).
- II. Lavværgemål 30-32.
A. Betingelser for anordning af lavværgemål 30-31.
B. Lavværgemåls retsvirkninger 31-32.
- § 6. *De sindssyges retsstilling* 33-38
I. Sindssyges erstatningsansvar udenfor kontrakt 33-34.
II. Sindssyges kontrakter 34-35.
III. Tvangsindlæggelse af sindssyge 35-38.
a. Tvangsindlæggelse i h.t. Straffeloven (35).
b. Overøvrighedens farlighedsdekret (36).
c. Tvangsindlæggelse i h.t. loven om sindssyge personers hospitalsophold (36-38). Fremgangsmåden ved indlæggelse (36). Udskrivning (37). Tilsynsværge (37). Domstolsprøvelse (37).

Familiereffen

- § 7. *Indledning* 39-41
Slægtskab (39). Svogerskab (41).
- Ægteskabet
Begrebet ægteskab, ægteskabslovene (42).
- Ægteskabs indgåelse
- § 8. *Forlovelse* 43-47
Forlovelsesbegrebet, ældre ret og fremmed ret (43).
A. Det simple ægteskabsløfte 44-45.
B. Ægteskabsløfte i forbindelse med besværgelse 45-47.
- § 9. *Ægteskabsbetingelser* 47-52
I. A. Alder og samtykke 47-48.
a. Ægteskabsalderen (47). b. Samtykke fra forældre eller værge (47).
B. Sindslidelser 48-49.
C. Kønssygdom 49.
II. Slægtskab og svogerskab 49-50.
III. Tidligere ægteskab 50-51.
IV. Økonomiske betingelser 51.
V. Trosbekendelse 51-52.
VI. Børn udenfor ægteskab 52.
Betingelsernes karakter (52).

IX

- § 10. *Lysning* 52-55
I. Provelsen af ægteskabsbetingelserne 53.
II. Lysningen 54-55.
III. Fritagelse for lysning 55.
- § 11. *Vielse* 55-58
Ældre ret. Fremmed ret (55).
I. Borgerlig og kirkelig vielse 56-57.
II. Stedet for vielsen 58.
III. Formkrav, hvis overtrædelse bevirker ugyldighed 58.
IV. Efterfølgende kirkelig velsignelse 58.

Ægteskabets retsvirkninger

- § 12. *Ægtefællernes personlige forhold* 59-61
I. Ægtefællerne er ligestillede. Boligvalg 59-60.
II. Troskabspligten 60.
III. Hustruens ret til mandens navn 60-61.
IV. Hustruens indfødsret 61.
- § 13. *Underholdet* 61-67
I. Ægtefællernes indbyrdes underholdspligt 62-65.
Samlevende ægtefæller (62). Samlivet hævet på grund af uoverensstemmelse (63). Fastsættelse og inddrivelse af underholdsbidrag (64). Økonomisk oplysningspligt (65). Skattepligten (65).
II. Forsørgelsespligten overfor det offentlige 65-67.
- § 14. *Formueforhold mellem ægtefællerne* 67-85
Ældre ret (67). Systemet i lov om ægteskabets retsvirkninger: Formuefællesskab, men med særretten og særhæften (68).
I. Ejendomsretten 69-71.
A. Formuefællesskabet 69-70.
B. Rettigheder, der falder udenfor det almindelige formuefællesskab 70-71.
a. Personlige og uoverdragelige rettigheder (70).
b. Særeje i h.t. særlig viljesbestemmelse (71).
c. Særeje kan opstå ved bosøndring (71).
II. Rådigheden 71-80.
A. Rådigheden over særejet 71.
B. Rådigheden over fællesboet 72-79.
a. Særrådighedsprincippet 72.
b. Begrænsninger i rådigheden af hensyn til den anden ægtefælle 72-75.

X

- 1°. Generel regel om misbrug af rådigheden 72-73.
 - 2°. Visse dispositioner kræver samtykke fra ægtefællen 73-75.
 - a. Vedrørende fast ejendom (73). β. Vedrørende løsøre (74).
 - c. Råden på den anden ægtefælles vegne 75-79.
 - 1°. Hvornår kan den ene ægtefælle indgå retshandeler, således at også den anden ægtefælle hæfter? (75). 2°. Hvornår kan den ene ægtefælle indgå retshandeler, således at kun den anden ægtefælle hæfter? (77). 3°. Eksstinktionsregel angående løsøre inddraget under den anden ægtefælles erhvervsvirksomhed (78). 4°. Den ene ægtefælle bestyrer sammen med en værge uden pupillautoriteternes tilsyn den anden ægtefælles bodel, når denne er umyndiggjort (78).
 - C. Vederlagskrav, der rejses når fællesboet skiftes 79-80.
- III. Gældsansvaret 80.
- IV. Bosondring 80-82.
 - a. Grundene (80). b. Fremgangsmåden (81).
 - c. Virkningerne (81).
- V. Retshandeler mellem ægtefæller 82-85.
 - A. Aftalefriheden og dens begrænsninger 82-85. Hovedreglen om aftalefrihed (82). Ændringer i formueordningen kræver ægtepagt (82). Gaver kræver som hovedregel ægtepagt (82). Regler der beskytter kreditorerne (83).
 - B. Ægtepagtsformen 84-85. Underskrift (84). Godkendelse (84). Tinglysning (85).

Ægteskabets opløsning

Indledning 86-87.

§ 15. Omstødelse af ægteskabet

87-92

- I. Omstødelsesgrundene 87-90.
 - A. Det offentlige kan eller skal begære ægteskabet omstødt 87-88. a. Blodskam og tvegifte (87). b. Psykiske lidelser, svogerskab (88).
 - B. Ægteskabet kan kun omstødes efter ægtefællernes begæring 88-90. 1°. Forbigående sindsforvirring (89). 2°. Fejltagelse (89). 3°. Sygdomme ved ægteskabets indgåelse (89). 4°. Svig (89). 5°. Tvang (90).

XI

- II. Retsvirkningerne af omstødelse 90-92.
 - A. Delingen af fællesboet 91.
 - B. Godtgørelseskrav — En af parterne i et omstødeligt ægteskab dør 91-92.
 - C. Ingen underholdspligt 92.
 - D. Hustruens ret til mandens navn 92.

§ 16. Separation og skilsmisse

92-103

- Bevilling eller dom 92-93.
- I. Separation 93-98.
 - A. Separationsgrundene 93-94. Mægling og vilkårsforhandling 94-95.
 - B. Separationens retsvirkninger 95-98. Troskabspligt og arveret (95). 1. Opløsning af formuefællesskabet (95). 2. Underholdspligten (95). 3. Underholdspligten overfor børnene (96). 4. Lejligheden (96). 5. Børnenes fordeling (97). 6. Værgemål for børnene (97). Inddrivelse af underholdsbidrag (97). Tilhold om ikke at forrykke boets stilling (97). Samlivsophævelse uden separation (98). Bortfald af separation ved samlivets genoptagelse (98).
- II. Skilsmisse 98-103.
 - A. Skilsmissegrundene 98-101.
 - a. Skilsmisse efter separation 98.
 - b. Umiddelbar skilsmisse 98-101.
 - 1°. Faktisk samlivsophævelse (98). 2°. Rømning (99). 3°. Borteblivelse (99). 4°. Tvegifte (99). 5°. Ægteskabsbrud (100). 6°. Smitte af kønssygdom (100). 7°. Sindssygdom (100). 8°. Mishandling (101). 9°. Straf (101). Mægling og vilkårsforhandling (101).
 - B. Skilsmisens retsvirkninger 101-103.
 - a. Fri adgang til at indgå nyt ægteskab. Hustruens ret til mandens navn. Enkepension. 101-102.
 - b. Formuefællesskabets ophør. Underholdsbidrag. Godtgørelse 102-103.

Børn

§ 17. Ægtebørn

104-115

- Lovgivningen om børn 104
- I. Hvornår får et barn ægtebarnsstatus? 104-108.
 - A. Børn, der avles med en gift kvinde 104-106.
 - a. Pater est reglen 104-105. b. Samlejeformodningen gælder ikke, når ægtefællerne er separeret eller lever adskilt på grund af uoverensstemmelse 105-106.

XII

- B. Børn, som er født i ægteskab, men avlet forinden 106.
- C. Legitimation af børn, der fødes inden ægteskabet 106-107.
- D. Børn kan få ægtebarnsstatus gennem anerkendelse, selv om ægtemanden ikke kan være fader til barnet 107-108.
- II. Forældrenes pligter og rettigheder overfor børnene 108-114.
 - A. Pligten til at forsørge børnene 108-110.
 - a. Den privatretlige forsørgelse 108. b. Overfor det offentlige 108-110. Forældrene har en vis beføjelse til at disponere over barnets indtægter også til fordel for familien som helhed 110.
 - B. Forældremyndighed 110-114.
 - a. Indhold 110-111. b. Varighed 111. c. Indehaver 111-113. d. Overdragelse af forældremyndighed 113-114.
- III. Børneværn 114-115.
- IV. Navn, dåb m.v. 115.

§ 18. Adoption

116-121

- I. Betingelser for adoption 116-118.
 - 1. Adoptantens alder. Adoption af egne børn. Ægtefællers adoption (116). 2. Samtykke fra barnet og dets forældre (117). 3. Særlig grund til adoptionen. Andragerens evne ogandel (117). 4. Vederlag ved adoption. Autorisation af mellemænd (118).
- II. Retsvirkningerne af adoption 118-120.
 - A. Navn 118. B. Forældremyndighed og værgemål 118.
 - C. Underholdspligt 118-119. D. Arveretlige virkninger 119-120. 1. Loven af 1956 (119). 2. Loven af 1923 (119).
 - a. Adoptivbarnets arveret (119). b. Adoptanternes arveret (120). c. Adoptanterne arvede forud for staten (120).
 - 3. Bevillingerne før 1923 (120). E. Forbud mod ægteskab mellem adoptant og adoptivbarn 120.
- III. Ophævelse af adoption 120-121.

§ 19. Børn udenfor ægteskab

121-134

- I. Ældre ret. Børnelovenes grundprincip. Værgemål og forældremyndighed 121-124.
- II. Arv og navn efter faderen. 124-125.
 - A. Navn 124. B. Arv 124-125.

XIII

- III. Obligatorisk fastslåelse af faderskabet 125-128. Anmeldelse af fødslen (125). Moderens oplysningspligt (125). Anerkendelse af faderskabet til en af politimesteren ført protokol (126). Retten kan fremtidig kun fastslå faderskab, men ikke pålægge bidragspligt (127).
- IV. Forsørgelse, opdragelse og uddannelse 128-134.
 - A. Den privatretlige forsørgelse 128-131.
 - Forsørgerpligt for begge forældre (128). Underholdsbidrag (128). Aftaler om afgørelse af underholdspligt (129). Faderen eller den bidragspligtige dør (130).
 - B. Forsørgelsespligten i forhold til det offentlige 131-133.
 - Moderen fuld forsørgelsespligt, faderen normalt kun forpligtet til bidrag (131). Bidragenes udbetaling af det offentlige (131).
 - C. Inddrivelse og sikring af underholdsbidrag 133-134.
- V. Et barn født udenfor ægteskab kan få ægtebarnsstatus ved legitimation 134.

§ 20. Stifbørn

134-136

Arveretten

Arveadkomsten

§ 21. Indledning om arverettens natur og begrundelse

139-141

§ 22. Slægtens arv

141-146

- I. Slægtens arv 141-146.
 - Parentelsystemet (139). Første arveklasse (142). Tvangsarv (143). Anden arveklasse (144). Tredie arveklasse (145).
- II. Særregler om børn født udenfor ægteskab 146.
- III. Arvefølgen i len, stamhuse og fideikommissgodser 146.

§ 23. Ægtefællers arv og uskiftet bo

147-154

- I. Ægtefællers arv 147-148.
 - A. Sammen med livsarvinger 147-148. B. Med anden arveklasse 148. C. Med tredje arveklasse 148.
- II. Hensiddens i uskiftet bo 148-154.
 - A. Hensiddens i uskiftet bo med livsarvinger 148-153.
 - a. Betingelserne 149-150. b. Virkningerne 150-152.
 - 1. Genstanden for det uskiftede bo (150). 2. Ægtefællens rådighed (150). 3. Ansvar for gælden (151).
 - 4. Den længstlevendes adgang til at råde ved testa-

XIV

mente. Virkningerne for arvingerne (151). c. Ophør af det uskiftede bo 152-153.

- B. Hensiddende i uskiftet bo med udarvinger 153-154. Instituttets historie (153). a. Betingelserne og rådigheden (153). b. Skiftet (153).

§ 24. *Testamente* 154-164

- I. Begrebet testamente. Dødsgever og dødslegaver 154-155.
- II. Testamentshabiliteten 155-156.
- III. Testamentsformen 156-159.
 - A. Formkravets begrundelse (156). Notar og vidne-testamente (157). Formløse testamente (158).
 - B. Mundtligt nødtestamente (158). Stempelpligt (159).
- IV. Testationskompetencen 159-161.
 - 1°. Udvidet kvalitativ råden (159). 2°. Båndlæggelse (159). 3°. Udvidet testationskompetence m.h.t. visse landejendomme (160). Bestemmelse om ligbrænding (161).
- V. Tilbagekaldelse af testamente 161-164.

Normalt frit tilbagekaldelige (161). 1°. Akquisitive og konservative arvepagter (162). 2°. Gensidige testamente (162).

Arvefaldet

§ 25. *Arvens erhvervelse* 165-171

- I. Arveladers død må bevises. Særlig om borteblevne 165-169. Død kan bevises ved dødsattest eller vidneførsel (165). Lov om borteblevne og dens begrundelse (165).
 - 1°. Vægebestyrelse (166). 2°. Dødsformodningsdommen, dens virkninger og bortfald (166). 3°. Skiftet skal finde sted efter 20 års vægebestyrelse (168).
- II. Arvingen skal have overlevet arvelader 169-170.
 - A. Der er ikke vished for at arvingen har overlevet 169.
 - B. Der er vished for at arvingen har overlevet, men dens opholdssted er ubekendt 169-170.
- III. Bortfald af arveret 170-171.
 - A. Bortset fra arveaffald overfor arvelader er dispositioner over ventendes arv forbudt 170.
 - B. Forbrydelse af arveret 171.

§ 26. *Arvens deling og gældens betaling* 171-177

- I. Universalsuccessorer og legatarer 171-172.

XV

- II. Arvingernes indbyrdes forhold og forholdet til kreditorerne 172-177.

- A. Arvingernes gældsansvar 172-175.

a. Gældsfragåelsesboer (172). b. Offentlige vedgælsesboer (173). c. Privat skiftede boer (174).

- B. Arvens deling 175-177.

Udlæg efter vurdering (175). Afkortning af forstrækninger ydet af forældre (175). Arveforudskrift (177). Arveafgift (177).

§ 27. *Særlige regler om skiftet, når der efterlades en ægtefælle* 177-180

- A. Opløsning af formuefællesskabet 177-178.
- B. Delingen af afdødes bosted 178-179.

Særlig adgang til at foretage udlæg efter vurdering (178). Tinglyst skifteekstrakt (179).
- C. Regler vedrørende den længstlevendes bodel 179-180.
- D. Formuefællesskabets ophør ved skilsmisse, separation og bosondring 180.

Formueret - Ejendomsret

Rettighedernes almindelige karakter

§ 28. *Formuerettigheder* 181-184

- I. Genstanden: Alle økonomiske goder 181.
- II. Indholdet: Faktisk og retlig råden 181-184.

§ 29. *Den fuldstændige ejendomsret og de begrænsede rettigheder* 184-189

- I. Den fuldstændige ejendomsret 184.
- II. De begrænsede rettigheder 184-189.
 - A. Brugsret 184-185.
 - B. Servitutter 185-187.
 - 1°. Rådighedsservitutter, tilstands- og tilegnelses-servitutter 185-186. 2°. Synbare og usynbare servitutter 186. 3°. Reelle og personelle servitutter 186. 4°. Offentlige og private servitutter 186-187.
 - C. Panteret 187.
 - D. Tilbageholdsret 187-188.
 - E. Grundbyrder 188.

§ 30. *Fordringsret* 189-191

- I. Fordringsrettens begreb 189-190.
- II. Artsbestemte og individuelt bestemte ydelser 190-191.

- § 31. *Ophavsret* 191-193.
 I. Forfatter- og kunstnerret 191-193.
 II. Patenter, varemærker m.v. 193.
 III. Fællesbenævnelser for disse rettigheder 193.
- § 32. *Formuerettigheders retsbeskyttelse* 193-199
 I. Privat søgsmål til gennemførelse af retten 194-197.
 A. Anerkendelsessøgsmål 194.
 B. Fuldbyrdsessøgsmål 194-195.
 C. Fogedforbud 195.
 D. Udleveringssøgsmål 195-197.
 II. Erstatningsansvar 197.
 III. Strafansvar 197-198.
 IV. Selvtægt og nødværge 198-199.
- § 33. *Begrænsninger i formuerettighedernes indhold* 199-207
 I. A. Privat nødret 200.
 B. Naboret 200-202.
 II. Offentlige indgreb 202-207.
 A. Ekspropriation 202-203.
 B. Almindelige ejendomsreguleringer 203-207.
 1°. Jordlovgivningen 203-206.
 a. Landbrugsejendomme (203). b. Forpagtning af landbrugsejendomme og andre brugsforhold på landet (204). c. Statshusmandsbrug. Begrænsninger i adgangen til at eje flere landbrugs-ejendomme (205).
 2°. Naturfredning, bygge- og byplanlovgivningen 206-207.
 a. Naturfredning (206). b. Regulering af byggeriet og bebyggelsen (206).

Rettighedernes stiftelse og overdragelse

Fremstillingens system 208-209.

Kontrakter

- § 34. *Om kontraktens indgåelse og gyldighed mellem parterne* 209-230
 Aftaleloven. Kontraktens forpligtende kraft 209-210.
 I. Kontraktens indgåelse 210-214.
 Formkrav ved kontraktsaffattelsen 210. A. Løftet og dets afgivelse. Tilbagekaldelse af løfter 210-212. B. Akcept af løfter 212-214.
 II. Ugyldige løfter 214-226.
 A. Inhabilitet 214.

- B. Ugyldighed på grund af omstændigheder, der vedrører selve kontraktsindgåelsen 214-221.
 a. Uoverensstemmelse mellem vilje og erklæring 214-216. 1°. Fejltagelse (214). 2°. Bevidst uoverensstemmelse (216). 3°. Proformaaftale (216). b. Tvang 216-217. c. Udnyttelse 217. d. Svig 217-218. e. Stridende mod almindelig hæderlighed 218. f. Svigtende forudsætninger 218-221.
- C. Ugyldig på grund af indhold 221-226.
 a. Aftaler der har et umoralsk formål. Spil og spekulationsaftaler 221-222. b. Indskrænkninger i kontraktsfriheden der beskytter en økonomisk eller på anden måde svagere part 222-224. 1°. Aftaler om særlige følger af misligholdelse (222). 2°. Konkurrenceklausuler (223). c. Tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger 224-226.
- III. Udfyldning, stiltiende løfter og kvasiløfter 226-228.
 A. Udfyldning af kontrakter 226-227.
 B. Stiltiende løfter og kvasiløfter 227-228.
- IV. Løfter til eller fra flere 228-230.
 A. Løfter fra flere 228-229. B. Løfter til flere 229-230.
- § 35. *Fuldmagt og kommission* 230-238
 I. Begreberne fuldmagt og kommission 230.
 II. Forholdet mellem mandanten og mandataren 230-233.
 A. Fuldmægtigen og kommissionærens pligter 231.
 B. Fuldmægtigen og kommissionærens rettigheder 231-232.
 C. Ophør af fuldmagts- og kommissionsforhold 232-233.
 III. Hvem bliver berettiget og forpligtet ved den indgåede handel? 233-238.
 A. Fuldmagt 233-235.
 a. Hvem bliver forpligtet? 233-235.
 α. Fuldmagt med særlig tilværelse 233-234.
 β. Fuldmagt uden særlig tilværelse 234-235.
 b. Hvem bliver berettiget? 235.
 B. Kommission 235-238.
 a. Hvem bliver forpligtet? 235-236.
 b. Hvem bliver berettiget? 236-238.
- IV. Selvindtræde 238.
- § 36. *Kontraktens forhold til trediemand* 238-240
- § 37. *Overdragelse af løsøre* 240-244
 I. Beskyttelse mod sælgerens kreditorer 240-241.

XVIII

- A. Salg af individuelt bestemt ting 240.
 B. Salg af en artsbestemt ting 240-241.
- II. Forholdet til aftaleerhververe 241-244.
 1°. Tingen frakommet ejeren ved tyveri eller voldelig tvang. Overdrageren umyndig (242). 2°. Ting solgt under ejendomsforbehold (242). 3°. Betroelsestilfælde (243). 4°. Kommissionærens uberettigede dispositioner over kommissionsgoods (243). 5°. Dobbelt salg (244). 6°. Løsøre der er inddraget under den anden ægtefælles erhvervsvirksomhed (244). Eksstinktionslignende forhold ved fuldmagt med særlig tilværelse (244).
- § 38. *Overdragelse af faste ejendomme og skibe* 244-259
 A. Betingede og ubetingede skøder 245-248.
 B. Fremgangsmåden ved tinglysning 248-254.
 1°. Dokumentets indlevering til tinglysning og indførelsen i dagbogen (248). 2°. Tingbogens indretning og dommerens prøvelsespligt (249). 3°. Genparter af dokumenterne opbevares i aktmapperne (253). 4°. Offentliggørelse i tingbladet og på tinglysningslisterne (253).
 C. Retsvirkningerne af tinglysning 254-259.
 1°. Rettigheder over fast ejendom får indbyrdes stilling efter tinglysningstidspunktet (prioritetsvirkning) (254). 2°. Indsigelser mod et tinglyst dokument fortabes overfor en senere godtroende erhverver, der selv får tinglyst (gyldighedsvirkning) (257). Erstatninger i forbindelse med tinglysning (257). 3°. Legitimationsregel vedrørende tinglyste dokumenter (258).
 D. Overdragelse af skibe 259.
- § 39. *Overdragelse af fordringer* 259-263
 I. Skyldnerskifte 259.
 II. Overdragelse af fordringer 259-263.
 Begrænsninger i overførligheden (260).
 A. Hvornår er erhververens ret beskyttet mod overdragerens kreditorer og mod senere omsætningserhververe? 260-261.
 B. Retsforholdet mellem overdrageren og erhververen 261-262.
 C. Fortaber skyldneren indsigelser ved overdragelsen? 262-263.
 D. Hvem er legitimeret til at modtage fordringens beløb? 263.

XIX

Andre erhvervelsesmåder:

Hævd, tilegnelse, frembringelse, frugterhvervelse

- § 40. *Hævd* 264-270
 A. Betingelserne for at vinde hævd 264-268.
 1°. Retsstridig råden (264). 2°. Hævdstiden — Alderstidshævd (266). 3°. Afbrydelse af hævd (267). 4°. Kravene til den gode tro (267). 5°. Kontraktlige forpligtelser, der hindrer hævd (268). 6°. Det behøver ikke at være samme person hele hævdstiden (268).
 B. Hævdens retsvirkning — Tinglysning af hævd 268-269.
 C. Frihedshævd — Tinglysningsdommerens beføjelse til at udslette forældede rettigheder 269-270.
- § 41. *Tilegnelse* 270-275
 A. Hvad ingen ejer, det ejer kongen 270-272.
 1°. Arv (271). 2°. Danefæ (271). 3°. Østersfiskeriet (271). 4°. Ændringer i kystlinien (271).
 B. Naturligt tilbehør til fast ejendom (jagt, fiskeri og udnyttelse af undergrunden) 272-273.
 C. Forstrandsretten 273.
 D. Bortkomne værdier 273-274.
 1°. Hittegods (273). 2°. Optagelse af husdyr (274).
 E. Tilfælde, hvor private kan tilegne sig ting 274-275.
 1°. Fisk og vildt på det åbne hav (274). 2°. Affald (274). 3°. Uskadelig nyttesret (274). 4°. Bier (275). 5°. Rav (275). 6°. Sten, ler, sand og grus fra forstranden og havbunden udenfor (275).
- § 42. *Frembringelse* 275-278
 1°. Hvem får ejendomsretten? 276-277.
 2°. Har den, der ikke får ejendomsretten, krav på erstatning? 277-278. a. Stofejers krav (277). b. Frembringerens krav (278).
- § 43. *Frugterhvervelse* 278-279
- Erstatning
- § 44. *Skadeserstatning* 279-296
 I. Ansvar efter culpaeglen 279-288.
 A. Ansvarsgrundlaget — Objektiv uforsvarlig 279-282.
 a. Positive handlinger (279). b. Undladelser (280).
 c. Særlige grunde, der gør handlingen forsvarlig (281).

- B. Ansvarsgrundlaget. — Subjektiv uforsvarlig 282-284.
 - a. Subjektiv uforsvarlig (282). b. Ansvarsgrænsen, når der foreligger særlige gode evner eller individuel underlegenhed (283).
- C. Den krænkede interesse må være værnet ved erstatningsregler 284.
- D. Årsagsforbindelse og adækvans. — I almindelighed kun erstatning til umiddelbart skaderamte og kun for det økonomiske tab, undtagelsesvis gives der godtgørelse for ikke-økonomisk skade 284-286.
- E. Flere skadevoldere 286-287.
- F. Skadelidendes medvirken 287-288.
- II. Ansvar efter en culpa-regel med omvendt bevisbyrde. Særlig om ansvar for skade voldt af motorkøretøjer. 288-289.
- III. Ansvar uden culpa 289-293.
 - A. Ansvar for folks fejl 289-291.
 - a. D.L. 3-19-2 (289). b. Ansvar for folks fejl iøvrigt (291).
 - B. Ansvar for dyr 291-292.
 - C. Ansaret ved visse farlige virksomheder 292-293.
- IV. Råden over andres formuegenstande uden hjemmel, men i god tro 293-295.
- V. Forsætlige indgreb, der ikke er uforsvarlige (nødret o.l.) 295.
- VI. Negotiorum gestio 295-296.

De enkelte kontraktsforhold

Køb, gaver, leje, lån m. v.

- § 45. *Køb* 297-326
 - I. Købeloven. Begreberne handelskøb og civilt køb 297-298.
 - II. Købet afvikles normalt 298-300.
 - A. Sælgerens ydelse 298-300.
 - Specieskøb — genuskøb (298). Betydningen af salgsgenstandens levering (299).
 - B. Køberens ydelse 300.
 - III. Misligholdelse af købeaftalen 300-319.
 - A. Misligholdelse fra køberens side 301-305.
 - a. Sælgerens leveringspligt 301-302.
 - b. Sælgerens beføjelser når købesummen ikke betales rettidigt 302-305.

- 1°. Hæve købet (samt standsningsret og tilbage-tagelsesret) (302). 2°. Erstatning, når købet hæves (303). 3°. Erstatning, når købet fastholdes (303). 4°. Sælgerens reklamationspligt (304).
- B. Misligholdelse fra sælgerens side 305-319.
 - a. Køberens betalingspligt 305.
 - b. Forsinkelse med salgsgenstandens levering 305-310.
 - 1°. Køberens adgang til at hæve købet (305-306).
 - 2°. Erstatning, når købet hæves (306-309).
 - a. Specieskøb (307). β. Genuskøb (307).
 - 3°. Erstatning, når købet fastholdes (309-310).
 - c. Mangler ved salgsgenstanden 310-317.
 - (A) Hvornår er genstanden mangelfuld? 310-311.
 - (B) Køberens beføjelser 311-314.
 - a. Mangelsbeføjelserne ved specieskøb 311-313.
 - 1°. Forholdsmæssigt afslag (311). 2°. Hæve købet (311). 3°. Erstatning (312). 4°. Pligt til afhjælpning af mangelen (313).
 - β. Mangelsbeføjelserne ved genuskøb 313-314.
 - 1°. Forholdsmæssigt afslag (314). 2°. Hæve købet (314). 3°. Erstatning (314). 4°. Omlevering (314).
 - (C) Sælgers ansvar for farlige egenskaber ved salgsgenstanden 314-315.
 - (D) Omstændigheder der udelukker mangelsbeføjelserne 315-317.
 - Køberens påpasselighedspligt (315). Sælgerens ret til at afhjælpe mangelen (316). Auktions-salg (316). Reklamationspligt (316). Forældelse (317).
 - d. Vanhjemmel 317-319.
 - 1°. Adgangen til at hæve købet (318).
 - 2°. Vanhjemmelsansvar (318).
- IV. Risikoens overgang 319-321.
- V. Fordringshavermora 321-322.
 - A. Køberens 321-322. B. Sælgerens 322.
- VI. Køb på afbetaling 322-325.
- VII. Konsignation 325-326.

§ 46. *Gaver* 327-330

§ 47. *Leje* 330-339

- I. Lejelovgivningen 330-331.

II. Lejerettens stiftelse og beskyttelse overfor trediemænd 331-333.

III. Lejeaftalens indhold og misligholdelse 333-339.

A. Udlejerens pligter 333-335.

a. Det lejede skal stilles til rådighed til aftalt tid 333.

b. Mangler ved lejligheden 333-334.

c. Vedligeholdelsespligten påhviler i almindelighed ejeren 334-335.

B. Lejerens pligter 335-339.

a. Lejen 335-336. b. Pligt til at omgås forsvarligt med lejligheden. Forandringer i lejligheden 336.

c. Brug af lejligheden til andet end aftalt formål. Fremleje 336. Udlejerens beføjelser i tilfælde af lejerens misligholdelse 337-338.

Beskyttelse af erhvervsvirksomheder i lejede lokaler 338-339.

§ 48. Lån til brug. Forvaring. Lån til eje

338-343

I. Lån til brug 339-340.

A. Låneaftalen 339.

B. Låntagerens ansvar 339-340.

C. Långiverens ansvar 340.

II. Forvaring 340-342.

A. Depositum regulare 340-341.

B. Depositum irregulare 341-342.

III. Lån til eje 342-343.

A. Forskelle fra lån til brug og depositum irregulare 342.

B. Långiverens pligter 342.

C. Låntagerens pligter 342-343.

a. Tilbagebetaling af lånet (342-343). b. Renter (343).

Gældsbreve og anvisninger m.v.

§ 49. Gældsbreve

344-353

I. Gældsbreve 344-352.

Begrebet gældsbrief 344.

A. Kreditors fordele ved at få et gældsbrief 344-345.

B. Omsætning af gældsbreve 345-351.

Hvilke gældsbreve er omsætningsgældsbreve? 345-347.

1°. Ved omsætningsgældsbreve fortaber udstederen en række indsigelser overfor en godtroende om-

sætningserhverver 347-349. a. Fortabelige indsigelser (347). b. Ufortabelige indsigelser (348).

2°. Ved overdragelse af omsætningsgældsbreve kan en omsætningserhverver erhverve ret, selv om overdrageren manglede ret til at råde over gælds-brevet eller var umyndig 349-350.

3°. Legitimationsregler, der afgør hvem skyldneren ifølge et omsætningsgældsbrief kan eller skal be-tale til 350-351.

C. Mortifikation af værdipapirer 351-352.

II. Andre negotiable dokumenter 352-353.

III. Legitimationspapirer 353.

§ 50. Veksler, checks og andre anvisninger

353-369

I. Veksler 353-365.

Veksellovgivningen, vekselformularer og personbenævnelser 353-358.

A. Retsforholdet mellem de oprindelige parter 358-359.

B. Overdragelse af veksler 359-361.

a. Legitimationsregler (359). b. Fortabelse af indsigelser (360). c. Fortabelse af rettigheder (360).

C. Kredsen af vekselforpligtede 361-362.

D. Regressen mod endossenter og trassent. Forældelse af kravene 362-365.

a. Vekselomgangen (362). b. Forældelse af vekselkrav (364).

Egne veksler 365.

II. Checks 365-368.

III. Andre pengeanvisninger 368-369.

Sikringskontrakter

§ 51. Kaution

370-374

§ 52. Forsikring

374-384

I. Forsikringsinstituttet. Forsikringsaftaleloven 374.

II. Forsikring i almindelighed 374-379.

A. Forsikringsaftalens forudsætninger 374-377.

a. Urigtige oplysninger, svigagtig fortællelse (375).

b. Undladte oplysninger iøvrigt (376). c. Fareforøgelse (376). d. Sikkerhedsforskrifter (377).

B. Selskabets stilling når forsikringsbegivenheden indtræder 377-379.

a. Fremkaldt af den sikrede (377). b. Trediemand ansvarlig (378). c. Manglende redningsforanstaltninger fra den sikredes side (378).

XXIV

- III. Skadesforsikring 379-380.
- IV. Livsforsikring 380-382.
- V. Andre forsikringsarter, der falder under Forsikringsaftaleloven 382.
- VI. Den sociale forsikring 382-383.

Pant

- § 53. *Pantere og panteretstyper* 384-387
- I. Panterettens indhold 384-385.
 - II. De forskellige panteretstyper 385-387. A. Pant i fast ejendom, løsøre og fordringer 385. B. Håndpant og underpant 385-386. C. Kontraktpant, retspant, lov- og retsbestemt pant 386-387.
- § 54. *Underpant i fast ejendom* 387-397
- I. Panterettens stiftelse og tinglysning 387-392.
 - A. Pantebrevets oprettelse og tinglysning 387-392. Pantebrevsformularer (387). Kredit- og hypotekforeningslån (391). Tinglysningen (391).
 - B. Aflysning af pantebreve 392.
 - II. Panterettens genstand 392-394.
 - A. Deklaratoriske regler angående panterettens genstand 392-393.
 - B. Ugyldighed af visse ejendomsforbehold 393-394.
 - III. Begrænsninger i pantsætters rådighed 394-395.
 - IV. Retsforholdet mellem flere panthavere 395-396.
 - V. Panthavers fyldestgørelse 396-397.
 - 1°. Umiddelbart udlæg, tvangsauktion (396).
 - 2°. Overtagelse af ejendommen til brugeligt pant (397).
- § 55. *Underpant i løsøre* 398-401
- A. Almindeligt pant og pant i tingsindbegreb 398-399.
 - B. Underpant i bestemte løsøregenstande 399-401.
- § 56. *Håndpant* 401-403
- § 57. *Pant i rettigheder* 403-406
- I. Stiftelse 403-404.
 - II. Beskyttelse 404-405.
 - Omsætningsgældsbreve (404). Simple fordringer (405).
 - Kontrabøger (405).
 - III. Fyldestgørelse 405-406.
- § 58. *Tilbageholdsret og grundbyrder* 406-409
- I. Tilbageholdsret 406-408.
 - II. Grundbyrder 408-409.

XXV

Aftaler om arbejdsydelser m.v.

- § 59. *Tjenestekontrakter* 410-417
- I. Lovregulering 410-416.
 - A. Medhjælperloven 410-413.
 - B. Funktionærloven og Ferieloven 413-414.
 - a. Funktionærloven 413. b. Ferieloven 413-414.
 - C. Lærlingeloven 414-415.
 - D. Arbejderbeskyttelseslovgivningen 415-416.
 - E. Sømandsloven 416.
 - II. Regulering ved kollektive overenskomster 417.
- § 60. *Entreprise og transportkontrakter* 417-418
- I. Entreprisekontrakter 417.
 - II. Transportkontrakter 417-418.

Rettigheders ophør

- § 61. *Opfyldelse, forældelse og andre ophørmåder* 419-432
- I. Opfyldelse, fordringshavermora og modregning 419-426.
 - A. Opfyldelse, *Condictio indebiti*, *datio in solutum*, *novation* og eftergivelse 419-422.
 - B. Fordringshavermora 422-424.
 - C. Modregning 424-425.
 - II. Betingelser og tidsfrister 426.
 - III. Opløsning 426-432.
 - A. Umulighed og konfusion 426.
 - B. Forældelse 426-431.
 - a. Forældelse af fordringer 426-430.
 - Forældelsesreglen i Danske Lov (427). Forældelsesloven (428). Andre forældelsesregler (430).
 - b. Forældelse af panterrettigheder 430.
 - c. Forældelse af krav på individuelt bestemte genstande 430-431.
 - C. Prækclusion 431-432.

Selskabsret

- § 62. *Interessentskaber og andre sammenslutninger* 433-435
- § 63. *Ansvarlige interessentskaber* 435-438
- Anmeldelse af handelselskaber til handelsregisteret (435).
 - A. Interessenternes indbyrdes forhold 435-436.
 - B. Forholdet til omverdenen 436-437.

- C. Overdragelse af andel i interessentskab 437-438.
D. Opsigelse af interessentskab 438.

§ 64. *Selskaber, hvor ansvaret kan være begrænset*

438-448

- A. Kommanditselskaber 438-439.
B. Partrederier 439.
C. Aktieselskaber 439-446.
1°. Principperne i Aktieselskabsloven (439). 2°. Aktieselskabsbegrebet (441). 3°. Stiftelsen (441). 4°. Kapitalen og aktiebrevene (443). 5°. Sikring af kapitalens tilstedeværelse (444). 6°. Aktieselskabets navn (444). 7°. Generalforsamlingen (444). 8°. Bestyrelse og direktion (445). 9°. Årsregnskabet (446). 10°. Opløsning af aktieselskaber (446).
D. Andelsforeninger 446-448.

Konkursret

§ 65. *Konkurs, tvangsakkord og frivillig akkord*

449-454

- I. Konkursinstituttets begrundelse 449.
II. Konkursens indtræden 449-450.
III. Konkursens betydning i almindelighed 450.
IV. Opgørelsen af boet 450-452.
A. Konkursmassen 450.
B. Boets passiver — Konkursordenen 450-452.
V. Afkræftelse 452-454.
A. Begunstigelser af enkelte kreditorer 452.
B. Objektivt mistænkelige dispositioner til fordel for enkelte kreditorer 452-453.
C. Gaver, livsforsikringer og afhændelser mellem pårørende 453.
D. Omstødelse udenfor Konkurslovens afkræftelsestilfælde 453-454.
VI. Tvangsakkord og frivillig akkord 454.
Sagregister

455

Følgende fremstillinger er særlig benyttet

- Ernst Andersen*: Ægteskabsret. I. 1954. II. 1956.
Viggo Bentzon: Personretten. 3. Udg. 1930. Familieretten. I. 1924. II. 1926. Den danske Arveret. 3. Udg. 1931.
O. A. Borum: Arveretten. 1950.
» » Arvefaldet. 1956.
» » Personretten. 3. Udg. 1953.
» » Familieretten. I. 2. Udg. 1945. II. 2. Udg. 1946.
W. E. v. Eyben: Formuerettigheder. 1958.
» » Panterrettigheder. 1959.
Stephan Hurwitz: Tvistemaal. 1941.
» » Den danske Kriminalret. Alm. Del. 1950—1952. Spec. Del. 1955.
Knud Illum: Forelæsninger over almindelig Formueret. 3. Udg. 1950.
» » Servitutter. 1943. Ejendomsforbehold. 1946.
» » Tinglysning. 1950.
» » Dansk Tingsret. I—II. 1952.
Stig Iuul, Alf Ross, Jørgen Trolle: Indledning til Retsstudiet. 1956.
A. Vinding Kruse: Restitutioner. 1950.
Fr. Vinding Kruse: Ejendomsretten. I—III. 3. Udg. 1951.
» » » Retslæren. I. 1943.
Jul. Lassen: Haandbog i Obligationsretten. Almindelig Del. Tredie Udgave. 1917—1920. Speciel Del. 1897. Lærebog i Obligationsrettens specielle Del. Fjerde Udgave ved *Henry Ussing*. 1931.
H. Matzen: Forelæsninger over den danske Tingsret. 2. Udg. 1884.
Erwin Munch-Petersen: Tvangsfuldbyrdelse og foreløbige Retsmidler.
» » » 1948.
» » » Skifteretten. 1956.
Kristian Sindballe: Dansk Selskabsret. I og III ved *Niels Klerk*. 1949. II og IV-6. 1930—1935.
Fredrik Stang: Norsk Formueret. I. Indledning til Formueretten. Tredie Udgave. 1935.
Carl Torp: Dansk Tingsret. Anden Udgave ved *L. A. Grundtvig*. 1905.
Henry Ussing: Aftaler paa Formuerettens Omraade. 3. Udg. 1950.
» » Dansk Obligationsret. Almindelig Del. 3. Udg. 1946.
» » Køb. 2. Udg. 1950.
» » Enkelte Kontrakter. 2. Udg. 1946.
» » Erstatningsret. 1947.
A. S. Ørsted: Haandbog over den danske og norske Lovkyndighed. 1.—6. Bind. 1822—35.